

เพลงเปียโนอีสานสรภัญญ์: สรภัญญ์วอลซ์

Piano Music I-san Sorapan: Sorapan Waltz

สิทธิพงษ์ ยอดนนท์¹, นคร วงศ์ไชยรัตนกุล²
Sitthiphong Yodnon¹, Nakhon Wongchairattanakul²

Received: 5 December 2023

Revised: 13 February 2024

Accepted: 20 February 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง เพลงเปียโนอีสานสรภัญญ์: สรภัญญ์วอลซ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงเปียโนจากทำนองสรภัญญ์อีสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลทำนองสรภัญญ์จากคณะสรภัญญ์ในภาคอีสานตอนกลาง 3 คณะ ได้แก่ คณะเพชรบูรณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ คณะดอกฟ้าสรภัญญ์ จังหวัดร้อยเอ็ด คณะบ้านท่าประทาย จังหวัดมหาสารคาม แล้วนำเอาทำนองที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เป็นบทเพลงสำหรับการแสดงเดี่ยวเปียโน ผลการวิจัยพบว่า

เพลงสรภัญญ์วอลซ์ เป็นการนำเอาทำนองสรภัญญ์อีสานจากทำนองกลอนลาของคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก่ มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ โดยใช้ทฤษฎีการประพันธ์เพลงแบบดนตรีตะวันตกมาใช้เป็นทฤษฎีในการสร้างสรรค์ เช่น ชั้นคู่ ทริยแอต คอร์ด การเรียบเรียงเสียงประสาน การสร้างทำนองเพลง การแปรทำนอง เป็นต้น เพลงสรภัญญ์วอลซ์ เริ่มต้นเพลงจะเป็นทำนองสรภัญญ์กลอนลาของบ้านหนองตาไก่ แล้วมือซ้ายจะบรรเลงเป็น ริธึม (Rhythm) แบบจังหวะวอลซ์ ซึ่งได้แนวคิดมาจากเพลงวอลซ์ของดนตรีในสมัยโรแมนติก โน้ต มือซ้ายมีความห่างของเสียงระหว่างโน้ตค่อนข้างกระโดด เพื่อให้ผู้บรรเลงได้แสดงฝีมือและความชำนาญในการบรรเลง ท่อนที่สองผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ทำนองขึ้นมาใหม่โดยอาศัยแนวคิดทำนองสรภัญญ์กลอนลาของคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ มาเป็นแนวคิดหลักในการแปรทำนอง

คำสำคัญ: เปียโน, สรภัญญ์, อีสานสรภัญญ์, เพลงวอลซ์

¹ อาจารย์, ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
โทรศัพท์ 0849586961 Email: Joy.pianoviolin@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
โทรศัพท์ 0811469651 Email: roiet2557@gmail.com

¹ Lecturer, Department of Music, Lopburi College of Dramatic Arts Buditpatanasilpa Institute of Fine Arts
Tel. 0849586961 Email: Joy.pianoviolin@gmail.com

² Assistant Professor of Music, Department of Music, Roiet College of Dramatic Arts Buditpatanasilpa Institute of Fine Arts.
Tel. 0811469651 Email: roiet2557@gmail.com

Abstract

The research on the creative composition of Isan Soraphan's piano music has the objective of creating original piano compositions based on Isan folk song melodies using qualitative research methods and creative processes. The researcher collected melodic patterns of Isan folk songs from three groups in the central Isan region. These groups are "Phet Honghee" from Kalasin Province; "Dokfah" from Roi-Et Province; and "Ban Tha Prathay" from Maha Sarakham Province. The collected melodies were then used to create solo piano compositions. The research findings include: the Soraphan Waltz song. It is an Isan melody that the Dokfa Soraphan Group's poem about a donkey, Ban Nong Takai, used as the inspiration for the main idea of creativity. Using Western music composition theory as a theory for creativity, such as octaves, triads, chords, and orchestration, changing melodies, musical arrangements, etc., the beginning of the Soraphan Waltz songs is the melody of Soraphan, a donkey poem from Ban Nong Takai. Then the left hand sings a rhythm like a waltz. The idea was derived from the waltz song of music in the Romantic period. For left-handed notes, the distance between the notes is quite large. So that the performers can show their skill and expertise in playing. For the second part, the researcher created a new melody based on the concept of the Soraphan Klonla melody of the Dokfah Soraphan group which becomes the main idea in changing the melody.

Keywords: Piano, Sorapan, I-san Soraphan, Waltz

บทนำ

สรภัญญ์ เป็นบทสวดประเภทหนึ่งที่อุบาสก อุบาสิกาในภาคอีสานนิยมสวดกันในวันอุโบสถศีล ในบางครั้งก็นามาสวดประกวดกันว่าคณะสรภัญญ์ บ้านใดจะสวดได้ไพเราะมากกว่ากัน และบทสวด มีการมคมคายมากกว่ากัน การสวดสรภัญญ์นี้ ชาวอีสานนิยมเรียนว่า "ฮ้องสรภัญญ์" เนื้อร้อง สรภัญญ์ส่วนใหญ่จะเป็นการเล่านิทานพื้นเมือง และเล่าวรรณคดีเรื่องสำคัญ เพลงสรภัญญ์เดิมที เดียวน่าจะเป็นการเล่านิทานที่เป็นคติธรรมสู่กัน ฟังและใช้วิธีการเล่าที่น่าสนใจโดยใส่ทำนองเรียก เป็นเพลง (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2524: 74)

การร้องสรภัญญ์ในภาคอีสาน มีปรากฏ แพร่หลายในเทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งเป็นช่วงที่

ชาวบ้านว่างจากการทำนา และรอเวลาในหน้าเก็บเกี่ยวที่จะมาถึง ชาวบ้านได้ใช้เวลาช่วงนี้ไปร่วมกันทำบุญที่วัด เช่น จัดดอกไม้ ถวายสักการะพระสงฆ์ จัดทำน้ำมนต์จากพืชเพื่อใช้ในการจุดให้มีแสงสว่าง เพื่อพระสงฆ์จะได้มีแสงสว่างในเวลากลางคืน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มสตรีที่สมัครจะขับร้อง สรภัญญ์ โดยมีผู้มีประสบการณ์ คือนักสรภัญญ์รุ่นเก่าเป็นผู้ฝึก มีพระสงฆ์เป็นผู้ควบคุมช่วยเหลือ ทั้งยังเป็นผู้แต่งเนื้อร้องและกำหนดทำนองให้ สรภัญญ์ ทำนองหนึ่งๆ สามารถใช้ร้องได้หลายบท ในบทร้องแต่ละบทจะเรียกชื่อบทร้องตามความหมายและเนื้อหาของบทร้องนั้น (แก้วตา จันทราอนุสรณ์, 2543: 70)

สรภัญญ์อีสานมีหลายทำนอง ต้องขับร้องเป็นหมู่คณะในอดีตจะขับร้องในวัด ปัจจุบันสถาบัน

การศึกษาได้มีการนำสรภัญญ์ไปใช้ในการเรียนการสอน และการประกวดแข่งขันทำให้คนรู้จักมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สรภัญญ์มีหลายทำนอง และปรับเปลี่ยนจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนี้ 1) กาเว๊วออน 2) ลมพัดพร้าว 3) ลมพัดไผ่ 4) ช้างเทียมแม่ โดยแต่ละทำนองมีข้อแตกต่างก็คือ กาเว๊วออน จะร้องพร้อมกันทุกคน ไม่มีการซ้ำในท่อนของตัวบท เป็นการร้องเรื่อย ๆ คล้ายๆ กับเพลงกล่อมลูกของชาวอีสาน ลมพัดพร้าว จะเป็นการเล่นเสียงซ้ำ ในวรรคต้น โดยสมาชิกต้นเสียงร้องขึ้นก่อน ต่อจากนั้นสมาชิกทั้งหมดจึงรับในวรรคที่สองของกลอนสรภัญญ์ ส่วนทำนองลมพัดไผ่ จะเป็นทำนองไม่ได้ใช้กายยานี 11 ในการประพันธ์ แต่จะใช้กลอนสุภาพ ในการร้องทำให้การเอื้อนเสียงมีลักษณะคล้ายคลึงกับเสภาลาว ทำนองช้างเทียมแม่ เป็นทำนองที่ใช้ฉันทลักษณ์ของโคลงสาร ปัจจุบันมักนำมาผสมกับทำนองสรภัญญ์อื่นๆ โดยทำนองนี้มีผังฉันทลักษณ์เหมือนกลอนลำทางยาวของชาวอีสาน เป็นทำนองดั้งเดิมที่ใช้มาก่อนสรภัญญ์อื่นๆ จะเข้ามาในภาคอีสาน (ภาณุพงศ์ ธงศรี, 2563: ออนไลน์)

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ในเขตพื้นที่ภาคอีสาน จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาทำนองสรภัญญ์อีสาน พบว่า มีเพียงคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก้ จังหวัดร้อยเอ็ด คณะเดียวที่ใช้ทำนองการขับร้องอยู่ในอัตราจังหวะ ¾ ซึ่งตรงกับบทเพลงในจังหวะวอลซ์ในดนตรีตะวันตก

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำทำนองสรภัญญ์ทำนองกลอนลาของคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ มาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงสำหรับการบรรเลงเดี่ยวเปียโนในรูปแบบของเพลงวอลซ์ (Waltz) เพื่อให้มีบทเพลงลักษณะใหม่ ๆ เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ทำนองสรภัญญ์อีสานอันเป็นศิลปะวัฒนธรรมอันล้ำค่าของไทย ให้เป็นที่รู้จัก

แพร่หลายผ่านการบรรเลงเปียโน และเป็นการนำเสนออัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยให้ออกไปสู่สายตาชาวโลกในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงสำหรับการแสดงเดี่ยวเปียโนจากทำนองสรภัญญ์อีสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงเปียโนอีสานสรภัญญ์: สรภัญญ์วอลซ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามนำข้อมูลที่ได้นำมาประพันธ์เพลงสำหรับการแสดงเดี่ยวเปียโน มีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัยคือ ภาคอีสานตอนกลาง โดยคัดเลือกแบบเจาะจง มีเครื่องมือวิจัย 2 ชนิดคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำเอาข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทำนองของสรภัญญ์ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน จำแนกออกเป็นหมวดหมู่ จากนั้นนำทำนองของสรภัญญ์อีสานมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลงสำหรับการบรรเลงเปียโน นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวิจารณ์บทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงงานประพันธ์เขียนบรรยายเชิงพรรณนา

2. การประพันธ์เพลง

2.1 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของบทเพลง

2.2 นำทำนองหลักจากทำนองการขับร้องสรภัญญ์อีสานที่เหมาะสมกับ แนวคิดหลักแต่ละท่อนเพลง

2.3 ประพันธ์ทำนองหลัก (Theme) พร้อมทั้งสร้างสรรค์โมทีฟ (Motive) ของเพลงแต่ละท่อน ขยายเป็นประโยค

2.4 สร้างสรรค์ท่อนเชื่อมในแต่ละท่อน เพื่อให้บทเพลงมีความสมบูรณ์

2.5 จัดแนวบรรเลงสำหรับเครื่องดนตรี โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของเครื่องดนตรี กับทำนองและอารมณ์ของบทเพลงในแต่ละท่อน

2.6 ปรับแต่งให้สมบูรณ์ตามกรอบการวิจัยที่ตั้งไว้

2.7 จัดทำโน้ตเพลงฉบับสกออร์เพลงรวม (Full Score)

2.8 จัดแสดงในรูปแบบคอนเสิร์ตออนไลน์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงเปียโนอีสาน สรภัญญ์: สรภัญญ์วอลซ์ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและ

ตาราง 1 โครงสร้างเพลงสรภัญญ์วอลซ์

โครงสร้างแบบ Ternary Form	อัตราจังหวะ	ห้อง	จำนวนห้อง	กุญแจเสียง
A	3/4	1-16	16	E flat Major
B	"	17-35	19	"
A1	"	36-51	16	"
B	"	52-70	19	"
A	"	71-86	16	"
A1	"	87-102	16	"
B	"	103-121	19	"
coda	"	122-129	8	"

การสร้างสรรค์มีผลการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและแรงบันดาลใจ

เพลงสรภัญญ์วอลซ์ เป็นการนำทำนอง สรภัญญ์อีสานจากทำนองกลอนลา ของคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก่ มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ เริ่มต้นเพลงจะเป็นทำนอง สรภัญญ์กลอนลาของบ้านหนองตาไก่ จังหวัดร้อยเอ็ด มือซ้ายจะบรรเลงเป็น ริธึม (Rhythm) ลีลาแบบเพลงจังหวะวอลซ์ ซึ่งได้แนวคิดมาจาก เพลงวอลซ์ ในสมัยโรแมนติก โน้ตมือซ้ายจะมีความห่างของเสียงระหว่างโน้ตค่อนข้างกระโดด เพื่อให้ผู้บรรเลงได้แสดงฝีมือและความชำนาญในการบรรเลง ท่อนที่สองผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ทำนองขึ้นใหม่ โดยอาศัยแนวคิดทำนองสรภัญญ์กลอนลา มาเป็นแนวคิดหลักในการแปรทำนอง

2. โครงสร้างเพลงสรภัญญ์วอลซ์

3. จังหวะเพลงสรภัญญ์วอลซ์

เพลงสรภัญญ์วอลซ์ ประพันธ์ขึ้นในอัตราจังหวะ 3/4 อัตราความเร็วแบบ Moderato เพลงนี้ผู้วิจัยได้นำลักษณะจังหวะ ของจังหวะวอลซ์ ซึ่งเป็นจังหวะที่ใช้ในการเต้นรำมาใช้ในการบรรเลงใน

มือซ้ายในท่อน A และท่อน A1 เพื่อสื่อให้เห็นถึงความเป็นเพลงวอลซ์ให้ชัดเจน และใช้กลวิธีการ โพรเคนคอร์ด (Broken Chord) มาใช้ในท่อน B เพื่อสร้างความแตกต่างและน่าสนใจให้มากขึ้นในบทเพลง ดังภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ 1 โน้ตท่อน A แสดงถึงการใช้จังหวะวอลซ์ในมือซ้าย

ภาพที่ 2 โน้ตท่อน B แสดงถึงการใช้น้ตแบบโพรเคนคอร์ดในมือซ้าย

4. ทำนองเพลงสรภัญญ์วอลซ์

เพลงสรภัญญ์วอลซ์ ประพันธ์ขึ้นโดยใช้โน้ตในบันไดเสียง E flat Major ใช้ทำนองจากทำนองสรภัญญ์กลอนลา ของคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก่ มาใช้เป็นทำนองหลักในการสร้างสรรค์

ท่อนที่ A ผู้วิจัยได้นำทำนองหลักจากทำนองในบทร้องสรภัญญ์ทำนองกลอนลา ของคณะสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก่ มาใช้ในการสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้คิดเสียงประสานและคอร์ดขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับทำนองเดิมแต่ยังคงไม่ทำให้ทำนองหลักถูกกลบไป ดังภาพที่ 3

Moderato

mp espress.

Ped. * *Ped.* * *Ped.* * *Simile*

5 *f* 8va

11 *p* (8)

ภาพที่ 3 โน้ตท่อน A เพลงสรภัญญ์วอลซ์

ท่อน A1 ผู้วิจัยได้นำทำนองจากท่อน A มาพัฒนาภายใต้การเคลื่อนที่คอร์ดแบบเดิม โดยใช้วิธีการแปลทำนองเพื่อให้ทำนองเพลงมีการเปลี่ยนแปลง และมีการเคลื่อนที่ของทำนอง

ท่อน B ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ทำนองขึ้นมาใหม่โดยทำนองยังสอดคล้องกับทำนองหลักเดิมในท่อน A ทำนองของท่อน B ใช้โน้ตคู่ 8 (Octave) ในการบรรเลงทำนองทั้งท่อน เพื่อให้เกิดความเข้มของเสียงที่แตกต่างจากท่อนอื่นๆ อย่างชัดเจน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โน้ตท่อน B เพลงสรภัญญ์วอลซ์

5. เสียงประสานเพลงสรภัญญ์วอลซ์

ท่อน A เสียงประสานเป็นการใช้ทริยแอด และขึ้นคู่ในมือขวา ผสมกับการเดินคอร์ดในมือซ้าย เพื่อให้เกิดความชัดเจนของคอร์ด มือซ้ายจะดำเนิน

คอร์ดในลักษณะจังหวะวอลซ์ โดยใช้ชุดคอร์ด I III⁷ vi⁷ I⁷ V V⁷ และ I วนซ้ำไปทั้งท่อน และทางคอร์ดนี้จะใช้ทั้งท่อน A และ A1 ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 เสียงประสานท่อน A

ท่อน B มือซ้ายบรรเลงคอร์ดในลักษณะการโปรเคนคอร์ด ซึ่งโน้ตต่ำสุดจะเป็นโน้ตตัว Root ของคอร์ดนั้นๆ เสมอเพื่อแสดงถึงความหนักแน่น

ของแต่ละคอร์ดที่บรรเลงออกมา โดยใช้ชุดคอร์ด IV I II⁷ V⁷ iii IV iv⁷ V⁷ และ I เล่นวนซ้ำ 2 รอบ ดังภาพที่ 6

103

109

103 109

E_b : IV I II^7 V^7 iii. IV

$IV^{\circ 7}$ V^7 I

ภาพที่ 6 เสียงประสานท่อน B

6. การจัดการแสดงผลงานสร้างสรรค์

การแสดงผลงานสร้างสรรค์จากการวิจัยเรื่อง เพลงเปียโนอีสานสรภัญญ์: สรภัญญ์วอลซ์ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการจัดแสดงด้วยการจัดแสดงในรูปแบบ

ออนไลน์ ที่ห้อง MU 300 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถานที่ในการ จัดการแสดง โดยมี นายธีระพงษ์ ช่วยปึง เป็นผู้ บรรเลง

ภาพที่ 7 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์
การแสดงคอนเสิร์ต

ภาพที่ 8 QR Code การแสดงเพลงสรภัญญ์วอลซ์

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพลงเปียโนอีสาน สรภัญญ์: สรภัญญ์วอลซ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผล ได้ ดังนี้

เพลงสรภัญญ์วอลซ์ เป็นการนำเอาทำนองสรภัญญ์อีสานจากทำนองกลอนลา ของคณะ ดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก่ มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ สรภัญญ์ทำนองกลอนลา

จะเป็นทำนองที่อยู่ในอัตราจังหวะ 3/4 ผู้วิจัยจึงได้ประพันธ์เพลงในรูปแบบของเพลงวอลซ์ (Waltz)

บทเพลงสรภัญญ์วอลซ์ประพันธ์ในโครงสร้างแบบ Ternary Form บนอัตราจังหวะ 3/4 ในคีย์ E flat Major ผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะจังหวะแบบเพลงวอลซ์ (Waltz) ที่นิยมในสมัยโรแมนติก โดยใช้เพลงวอลซ์ของโชแปง (F.Chopin) มาเป็นตัวอย่างในการประพันธ์ สลับกับการใช้กลวิธีการ

โบรเคนคอร์ด (Broken Chord) เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับบทเพลงในแต่ละท่อน

การประสานเสียง ท่อน A เสียงประสานจะเป็นการใช้ทริยแอดและขึ้นคู่ในมือขวา ผสมกับการเดินคอร์ดในมือซ้าย เพื่อให้เกิดความชัดเจนของคอร์ด มือซ้ายจะดำเนินคอร์ดในลักษณะจังหวะวอลซ์ โดยใช้ชุดคอร์ด I III⁷ vi⁷ I⁷ V V⁷ และ I ท่อน B มือซ้ายบรรเลงคอร์ดในลักษณะการโบรเคนคอร์ด ซึ่งโน้ตต่ำสุดจะเป็นโน้ตตัว Root ของคอร์ดนั้นๆ เสมอเพื่อแสดงถึงความหนักแน่นของแต่ละคอร์ดที่บรรเลงออกมา โดยใช้ชุดคอร์ด IV I II⁷ V⁷ iii IV iv⁷ V⁷ และ I

อภิปรายผลการวิจัย

บทเพลงสรภัญญ์วอลซ์ เป็นบทเพลงสำหรับการเดี่ยวเปียโน ผู้วิจัยนำทำนองสรภัญญ์อีสานจากทำนองกลอนลา ของคณะดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก้ มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยยังคงใช้ทำนองหลักของทำนองกลอนลามาเป็นทำนองหลักและมีการพัฒนาทำนองจากทำนองเดิม โดยบรรเลงในมือขวาเป็นทำนองหลัก มือซ้ายจะบรรเลงด้วยจังหวะแบบลีลาจังหวะวอลซ์ ซึ่งมีจังหวะ หนึ่ง-สอง-สาม อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ วีระ วรรณานนท์ (2560) กล่าวว่า วอลซ์เป็นดนตรีที่มีท่วงทำนองไพเราะและมีเสน่ห์ ในตัวโน้ตบรรทัดบน (treble) สำหรับทำนองหรือเมโลดี้ ส่วนโน้ตบรรทัดล่าง (bass) แสดงลีลาจังหวะ

หนึ่ง-สอง-สาม โดยลงจังหวะเน้นหนักในจังหวะแรกหรือจังหวะที่หนึ่งเสมอ นอกจากนั้น ยังมีวอลซ์ที่มีอัตราสามที่ต่างออกไป คือในวอลซ์ในบทดนตรีแบบมัสซุรคา (mazurka) ที่บ่อยครั้งจะลงจังหวะเน้นหนักในจังหวะที่สองหรือจังหวะที่สามของห้องเพลง

บทเพลงสรภัญญ์วอลซ์ เป็นบทประพันธ์ในโครงสร้างแบบสามตอน (Ternary Form) คือ บทเพลงจะมีการบรรเลงที่แบ่งเป็นท่อนๆ ได้ อย่างชัดเจนได้แก่ A, A1, B, Coda และใช้กลวิธีการวนซ้ำในการบรรเลง ทำให้บทเพลงสามารถจดจำได้ง่ายเนื่องจากทำนองเพลงไม่มีหลายท่อน สอดคล้องกับ ณัชชา พันธุ์เจริญ (2563) กล่าวว่า สังคีตลักษณ์สามตอน (Ternary Form หรือ Three-part) หรือสังคีตลักษณ์ เอบีเอ (ABA) เป็นรูปแบบการประพันธ์ที่ได้รับความนิยมมาก จนถึงปัจจุบันนี้ เนื่องจากเป็นโครงสร้างทางการประพันธ์ที่เรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก และสามารถเสนอทั้งความแตกต่างหลากหลาย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเพลงได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะบทเพลงที่ไม่ยาวนานรวมถึงเพลงร้องซึ่งพบว่ามีอยู่ในสังคีตลักษณ์สามตอน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาทำนองสรภัญญ์อีสานให้ครอบคลุมทั่วทั้งภาคอีสาน
2. สร้างสรรค์บทเพลงในรูปแบบเครื่องดนตรีหรือวงดนตรีอื่นๆ ที่หลากหลาย
3. ควรประชาสัมพันธ์การแสดงในหลายๆ ช่องทาง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) และสถาบันบัณฑิต

พัฒนศิลป์ ที่ให้สนับสนุนสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ สรภัญญ์คณะดอกฟ้าสรภัญญ์ บ้านหนองตาไก่ ที่กรุณาให้ข้อมูลและทำนองสรภัญญ์

เพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ ขอขอบคุณ นายธีระพงษ์ ช่วยปึง ที่ช่วยบรรเลงเปียโนในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- แก้วตา จันทุสรณ์. (2543). สรภัญญ์: ภูมิปัญญาชาวบ้านกับบทบาทในสังคมอีสาน. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, 19(3), 64-72.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2524). เพลงร้องสรภัญญ์. ในรายการสัมมนาเพลงพื้นบ้านอีสาน หน้า 8.1-8.5 มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2563). สังคัตลักษณ์และการวิเคราะห์ *Form and Analysis*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ภาณุพงศ์ ธงศรี. (2563). สรภัญญ์อีสาน สืบค้นเชิงเพื่อการพัฒนาศักยภาพเยาวชน. [Online]. Available https://intrend.trueid.net/article/สรภัญญ์อีสาน-สืบค้นเชิงเพื่อการพัฒนาศักยภาพเยาวชนtrueidintrend_56405?fbclid=IwAR2SUAwOqKtUvuPOfRbSppa2z6fitbUDoOwVcbK9Rfdy6oV4MokC8tRkCE4. [2566, ธันวาคม 5]
- วีระ ทรพรานนท์. (2560). ในดนตรีมี *Waltz*. [Online]. Available https://www.matichonweekly.com/special-report/article_57098. [2566, ธันวาคม 5]